

Rollebollen door het zand

Het is al weer een aantal jaren geleden: we liepen met een groepje natuurgidsen in het duin aan de zuidkant van Katwijk. Er was gegraven. Niet door konijn, hond of vos, want het graafspoor was vierkant, ongeveer tien bij tien centimeter. We vonden nog een aantal van dergelijke plekken. Had hier iemand een plantje staan uitgraven? We konden geen soort verzinnen die hier groeide en waarop gejaagd werd. Ik grapte nog dat er de vierkantswortel gestaan had. Pas dagen later kwam iemand op het idee dat er een persoon met metaaldetector aan het werk geweest moest zijn. Over plantenroof en –bescherming gesproken: de lijst met beschermde planten verandert, volgens natuurkenners in nadelige zin. Veel soorten orchideeën, bijvoorbeeld, verdwijnen van de lijst, ook zeldzame. Nu zullen deze planten wel beschermd blijven in onze duingebieden. De terreinbeheer-

ders zijn streng en hebben het er voor het zeggen. De tijd van verzamelaars met botaniseertrommels is bovendien voorbij. Er zijn goede flora's, er worden foto's gemaakt, en wie niet weet wat hij ziet, kan op het internet raad vragen. In vroeger tijden werden er ook planten verzameld voor de handel. Vooral de blauwe zeedistel was gewild, want die staat leuk in een boeket en gaat niet slap hangen. Hij werd dan ook al vroeg beschermd. De blauwe zeedistel groeit hoofdzakelijk aan de boulevards in de zeereep. Zijn waslaagje dat hem een blauwe waas geeft, beschermt hem tegen het zout van de zee en tegen uitdrogen. Aan het eind van het seizoen sterven de wortels af. De zeedistel raakt los van de grond, waait weg en is overal te vinden waarheen de wind blaast. Dat is ook de bedoeling: het rijpe zaad rollebolt mee, valt er onderweg uit of belandt op het eindstation. Zo verspreidt

het zaad zich. Een dergelijke plant wordt een stepperoller genoemd. Ook loogkruid, vlieszaad en zeeraket zijn stepperollers. Misschien heeft u in de jaren negentig ten noorden van de Wassenaarseslag bollen ineen gehaakt rollend vlieszaad gezien. Daar had *Dunea* grootschalig ingegrepen, met een grote kale zandvlakte als gevolg. Daarop groeide dit vlieszaad. Bij zaadverspreiding door de wind denk je misschien alleen aan parachutjes en propellertjes en soortgelijke hulpmiddelen. Misschien ook aan stoffijne zaden. Maar dat rollebollen, dat zie je eigenlijk alleen aan de kust, waar flinke winden blazen. Houdt dus alles goed vast, want wat valt moet opgeraapt worden en er vliegt zo een zeedistel of stekend loogkruid midden in je gezicht. •

Tekst: Peter van den Berg
Foto: Arie Koster, www.bijenhelptdesk.nl